

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROTURSKAPUR

Nr. 4.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Væð stórri lýsingum fæst avsluttur í prísinum.

Leygardagin 22. januar 1938.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið — Fætt. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brevsværastøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

12. árg.

Javnaðarmenn og teir ítalsku trolararnir.

**Javnaðarmenn
og ein møgulig føroysk trolaradrift.**

„Dimmalætting“s blaðstjóri og trolararnir.
„Dagblað“s-menninir og teir ítalsku trolararnir.
Stauning ella ríkisstýrið og trolaramálið.

Tá ið hitt ítalska trolaramálið kom á tal, fagnaðu javnaðarmenn tí eina heitast av øllum. So kundi ikki sigast um nógvar aðrar, har ímillum blaðstjóran á »Dimmalætting« og »Dagblaðið«. Ein sterkur kuldi feyk frá hesum hornum móti teim ítalsku trolarunum. Men meðan »Norð-lýsið« gekk opinberliga í hernað móti hesum trolarum, tordu hinir — staddir mitt í Havnini sum teir vóru — líka sum ikki at brenna av av grimdum og hjartans lysti, men kvaldu sína andstöðu í meir ella minni umskrivadum uttanumtálaliskum. Allir, ið kenna blaðstjóran á »Dimmalætting«, vita, at hann mann og mann ímillum dugdi væl at mála upp skuggarnar — fyri ikki at siga hin versta — á vegginn.

Reiðarar og »Fiskaexport« sögdust at vera fyri málinum. Men hvør, ið kendi til viðurskiptini, visti, at so var ikki. Men kortini lótu allir standa til uttan javnaðarmenn. Teir fingi ítalska trolaramálið á ting — og drógu reiðararnar og »Fiskaexport« fram í ljósið sum teir grimastu móltstöðumenninar. Teir fingi við teirra snara atburði trolaramálinum eitt megnarviðmæli av øllum 24 lögtingsmonnum. Sjálvt J. Patursson, ið hevði gingið og himprast og bylgt av móltstöðu — sjá hansara blaðstikling móti P. N. — mátti lúta fyri pressinum, sum javnaðarmenn reistu, og greiddi atkvøðu, tá ið til royndar kom.

Tað skal ikki kávast burtur, at soleiðis stendur javnaðarmanna luturin í trolaramálinum í Havn. Og vit skilja nú, at »Dimmalætting« hevur haft vøghuga av, at Havnarmenn eins og Føroya fiskimenn í síni heild høvdu fatað og skilt, hvør ið var teirra interessum hollastur í trolaramálinum. Hon var beingin! Men tá ið boðini komu um, at statsministerin av uttanríkisgrundum ikki kundi geva ítalsku trolarunum loyvi at hava

stöðu í Havn, tá ernaðist hon upp aftur og skar í eitt gleðikvæði yvir, at nú vundu javnaðarmenn ikki, men vildi trolaramálið tvorturímóti drepa teir. Haleluja! Og fjaldi hon sína andstöðu móti trolaramálinum, kastaði seg, nú málið var fallið, í part við »allar Føroyingar«, sum hovdu viljað framt málið. Samstundis skundaði hon sær at leggja skuldina á Stauning og javnaðarmenn. Vordði sum kubbíð! Jublaði hon. Og »Krossur« og »Dagblaðið« tóku undir við hinum grovasta »skjútisnum«. Hvor javnaðarsteinur skuldi javnast við jörðina!

Men so komu tíðindini; tey stóru tíðindini, men sum bert fingi ein lítlan burturoymdan »notits« hjá teim drápsfróu, serliga er at merkja »Dagblaðið« her.

Stauning, ríkisstjórnin, var vegna teirra 24 lögtingsmanna sterku áheitan og undirstríkan av trolaramálsins týðningi fyri Føroyingar gingin við til at fremja eitt føroyskt trolaramál! Havnin skuldi fáa ein trolara — kanska fleiri — uppá ógviliga lagaliga ríttir, 75 % lán hvarav 1/3 rentufritt í 5 ár!

Føroyingar tóku hesi boð sum ikki bert galdandi fyri Havnina, men sum ávísandi ein veg fyri øll tey trongtstaddu stórru plássini sum Vestmanna og Vág, ið høvdu sakt eftir trolarum.

Stauning hevur persónliga, tá ið viðurskiptini talaðu fyri stórar framleiðslu, ávíst trolaraleiðina, og ríkisstjórnin hevur eisini dúgliga styðjað trolarakeyp. Var tað lí avgjört órættvíst at brigda Stauningi og ríkisstjórnini óvilja, ístaðiri fyri at viðganga, at tað vóru ymsir meinboðar, ið lögdu seg forðandi í vegin.

Seinasta ár visti rúmari marknað. Hetta saman við, at alt lögtingið tók undir við trolaramálinum, og at arbeidaranna trolaradrift á Tvøroyri, ið staturin hevði styðjað, hevði borið seg tross ring arbeiðslíkindir,

Kursus i Radiotelefoni.

Den 27. Januar Kl. 8 Fm. begynder et Kursus i Radiotelefoni, der vil vare ca. 1 Uge, og afslutte med en Prøve, der vil blive afholdt i Overensstemmelse med de Krav, der er angivet ved Handelsministeriets Instruks af 8. Juli 1937.

Thorshavn Navigationskole.

hevur lýtt eina vend í stóðuni til trolaramálið, so staturin nú so munandi kann ganga við til eina umleggjan av fiskivinnuni við deilvis at nýta trolarar.

Javnaðarflokkurin hevur lagt alt silt áráðið og alla sína ávirkan í hetta mál. Vónandi verður tað til gagn fyri land og fólk. Tað er flokkinum nóg mikið.

»Dimmalætting« má so filosofera og ynskja, at tað skal vera dráp ella liv, júst sum hon vil. Hon

er turrigeld og lívleys sjálv. Hon gevur seg enn sum áður undir »Forsynets Lune«.

— Javnaðarflokkurin stingur djúpari, enn at ein ella fleiri praktiskar royndir skulu kunna drepa javnaðarflokkin.

Slikar eru lívstreytirnar hjá tí hagsjónarleysa, slíkt er avgerandi fyri »Dimmalætting« flokkin.

Ein róleys og vónleys tilveran.

Verður tað liv ella deyði?

Hvat vil 1938 bjóða okkum?

Tá ið stólinur fór um koll
í tinghúsinum.

Nakað fyri jól varð »Dagblaðið« býtt út í hvørt hús í Føroyum at eggja fólki til at senda brev til Stauning, statsministara, og krevja av honum, at hann ikki lat »Føroya Kol« fáa einarett til kol og leir í Føroya undirgrund, fyrr enn fólkid hevði talað, t. v. s. fyrr enn valg hevur verið. Ná veit eg ikki, hvat ið »Dagblaðið« hevði fremst í huga. Var tað at nokta »Føroya Koli« rættin ella tað at fáa valg, sum lá fremst hjá blaðnum?

Hann, ið minnst bóndatokið, sum »Dagblaðið« fekk í lag, kann meina, at alt rumblið, sum hetta blaðið fær í lag, hevur sama endamálið: at fáa nýtt val til lögtingið. Men teir tað. Saa teir vind, kann tað henda, at teir fáa storm afturímóti. Men ælla vinnuflokksmenn at forða »Føroya Koli« at seta arbeið í gongd, so megu teir skaffa tann neyðturviliga pening til stovnan av minudrift í Føroyum á annan hátt.

Tá sakin var til viðgerðar á lögtingi í heyst, høvdu vinnu-

flokksmenn høvi at ávísar pening ella felag, ið kundi seta arbeið í gongd; men tað gjørdi teir ikki.

Teir og teirra líkar kunna liva, sjálvt um kolid og leirurin verður liggjandi í undirgrundini líka nógvar milliardi av árum, sum tað áður hevur ligið. Vit, sum umboða arbeiðsklassan, síggja aðraleiðis uppá hesi viðurskipti, og vit vilja ongum forða, sum vil og kann seta arbeið í gongd í Føroyum, annaðhvørt tað so er trolara- ella minudrift, ella hvat tað so kann vera.

Í nevnda »Dagblaðið« stendur, at eg m. a. segði, at tað er øllum kunnugt, at Føroya fólk liðir neyð, at sjúka herjar í mongum heimi, at nógvastadni torvar matur, at hópurin av børnum eru undirernærað og at sanatorið og sjúkrahús eru yvirfyllt av fiskimanna og arbeiðsmanna konum og børnum. Hetta at neyð er kring um, og at lítið og einki arbeið er nakrastaðni, er tað, sum fær meg til at stemma fyri at geva ítalskum trolarum innivist í Føroyum —

og tað er tað, sum ger, at eg vil vera við til at geva »Føroya Kol« einarettin til minudrift í Føroyum, fyri so vítt tað umfatar kol og leir.

Tað er rætt, at eg úttalaði meg nakað soleiðis. Men tá ið so blaðið seinni skrivur: »Aftaná at Holm Jacobsen hevði tosað, fekk H. J. Danbjørg orðið, men vit eru ikki forir fyri at siga nakað uppaftur av tí, hann segði, tí maðurin var so óðir, og osti seg soleiðis upp, at hann neyvan sjálvur mundi vita, hvat hann segði. Hann vísti ein slíkan atburð, at ein mátti undrast yvir, at tað var ein av Føroya tingmonnum á Føroya lögtingi, sum kundi slanda so vorðin. Hann hevði stólar um koll og tveitti pappírir kring um á bordinum, so vita allir tingmenn, at hetta er ein av teimum mongu lygum, sum »Dagblaðið« hevur penlað saman um meg og aðrar. Blaðið hevur nevniliga ongan sannleika viljað skrivað; tí tað veit, at sannleikin er til tap fyri vinnuflokkin — og okkurt skal blaðið skriva — so vit tingmenn hava alls ikki tikið okkum nær av tí, sum í »Dagblaðnum« hevur staðið.

At stólinur mín fór um koll ein dagin, tá ið eg reisti meg nakað harðliga upp, er rætt nokk; men tað er so langt frá tí, sum »Dagblaðið« sigur, sum fimm honur eru frá at vera tað sama sum ein lítill fjøður.

Tá ið stólinur mín fór um koll, stóð harra Chr. Holm Jacobsen og talaði. Hann helt lögtingið fyri tað turra spott við hesum orðum: »Dam sigur, at lögtingið skal gera hetta og halta. Hvat kann lögtingið gera? Hvat nyttar lögtingið? Ein forstandarskapsformaður var her í Havn nú ein dagin og skuldi læna 3000 krónur. Hann fekk lögtingsgaranti. Men álfkavæl kundi hann ikki fáa neyðar trý tusund krónur. Har ser Dam, hvat ið lögtingið nyttar«.

Av hesum orðum kom slíkt sinni í meg, at eg reisti meg so harðliga upp, at stólinur fór øvur eftir gólvinum og datt um koll — ella lat okkum siga sum var: hann datt á ryggin — ella á liðuna. Hvi sigur »Dagblaðið« ikki, sum er? Hvi sigur »Dagblaðið« ikki, hvat ið orsakin er til, at trý tusund neyðar kr. ikki kunna fást til láns í Føroyum móti lögtingsgaranti? Ella, hvar skal alt enda her á landi, tá skilið er so út av lagi ringt? Hvi sigur blaðið einki um tað? Blaðið stendur okkara eina banka so nær, at tað man vita skil á okkara peningaviðurskiptum. William Gladstone segði